

IDRÆT
FOR SINDET

DET HELE STARTEDE I 1994 PÅ
IDRÆTSHØJSKOLEN I VEJLE.

HISTORISK

IDRÆTSFESTIVAL FOR SINDET

DANSK ARBEJDER IDRÆTSFORBUND

SOCIALPÆDAGOGERNE

tegne-stuen
design - arkitektur - rådgivning

Social- og
Ældreministeriet

IDRÆTSFESTIVAL FOR SINDET - ET HISTORISK PERSPEKTIV

EN INITIATIVGRUPPE SAMMENSAT AF PERSONER FRA DANMARKS IDRÆTSFORBUND (DIF), IDRÆTSTILBUD FOR SINDSLIDENDE I DANMARK, REPRÆSENTANTER FOR INSTITUT FOR IDRÆT (KØBENHAVNS UNIVERSITET) OG SOCIAL- OG BEHANDLINGSPSYKIATRIEN I DANMARK HAVDE LAGT FUNDAMENTET FOR EN IDE - DER NU 25 ÅR EFTER FORTSAT ER STÆRK OG BÆREDYGTIG.

IDEGRUNDLAGET

Formålet med Idrætsfestivalen er at give sindslidende med en tilknytning til social- og behandlingspsykiatrien "et aktivt frikvarter", hvor der i stedet for sygdom sættes fokus på fysisk aktivitet og samvær med andre ligestillede, samt muligheden for at få et indblik i idrættens mange kvaliteter og muligheder.

Der er 260 pladser til Idrætsfestivalen og de første mange år, var der tilmeldinger fra flere end 500 deltagere pr. år.

For nogle af deltagerne er det en stor overvindelse blot at deltage i et 3-dages arrangement, væk fra institution, hospital eller eget hjem - og for andre bliver festivalen kulminationen på lang tids træning og ønsket om at få opfyldt sportslige ambitioner. Idrætsfestivalens indhold er en god blanding af idrætsaktiviteter, individuelle og holddiscipliner, krydret med masser af socialt samvær, god mad, live musik og dans.

Det var samtidigt et opgør med en kultur i både social- og behandlingspsykiatrien, der mere fokuserede på omsorg og medicinsk behandling end egentlig træning og udvikling af det enkelte individ. Initiativet ville vise datidens fagkundskab, at idrættens muligheder kunne anvendes som et aktiv i en bedre livskvalitet for den enkelte. Det var før begrebet: at komme sig efter en psykisk lidelse, rigtig var slået igennem i det etablerede behandlingssystem.

Det var epokegørende, at idrætsarrangementet blev afviklet over flere dage og det bød på flere udfordringer og spørgsmål til ansvarligheden omkring psykisk syge.

"Er det også sundt at dyrke idræt, når man er psykisk syg?"; spurgte en overlæge i dyb alvor.

De første mange år havde Idrætsfestivalen tilknyttet en psykiater til arbejdsgruppen, hvor psykiateren også var en del af arrangementet i Vejle og ydede psykiatrisk 1. hjælp ved behov. Det viste sig hurtigt, at behovet for lægelig assistance mere gik i retning af at forholde sig til fysiske udfordringer (skader) end den psykiatriske hjælp.

De første år blev Idrætsfestivalen afholdt i begyndelsen af maj måned og havde dermed en stadig udfordring med den lunefulde danske forsommer. Terminen blev senere flyttet til slutningen af maj måned med nogenlunde de samme vejrmæssige udfordringer og i dag afvikles arrangementet ultimo juni måned.

Det har været et gennemgående tema, at få trukket lokalbefolkningen, naboerne tættere på idrætsoplevelsen til glæde for både idrætsdeltagerne, intensiteten i konkurrencerne og lokalbefolkningen, naboernes forståelse for målgruppen. Det lykkedes med stor succes i 2016, hvor 30 naboer deltog i et inviteret VIP-arrangement kl. 23:30 og på nært hold sammen med idrætsdeltagerne så et formidabelt festfyrværkeri, der afsluttede den traditionelle festaften.

"Idræt stopper ikke ved festival – det fortsætter og forankres i foreningsfællesskaber"

Citat: Idrætsudøver i IFS.

IDRÆT FOR SINDET SIDEN 1996 – DET ER IKKE SÅ TOSSET ENDDA!

I 1996 etablerede Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI) i samarbejde med Danmarks Idrætsforbund projektet Idræt for Sindslidende med det særlige fokus, at etablere idrætstilbud for sindslidende i kommunerne. Kommunernes prioritering af idrætstilbud til udsatte grupper og dermed sindslidende var på det tidspunkt næsten ikke eksisterende.

Hurtigt fik kommunerne øjnene op for, at idrætten med sin mangfoldighed kunne give sindslidende

øget livskvalitet og i dag er Idræt for Sindet foreningerne i 35 kommuner et vigtigt element til at borgere med psykiske vanskeligheder får en legitim adgang til idrætten. IFS foreninger er oftest en flerstrengt forening med mange idrætsmuligheder på hyldeerne.

SOCIALPSYKIATRIEN TOG FOR ALVOR FAT I KOMMUNERNE

Efter et længere tilløb fra begyndelsen af 1980'erne fik kommunerne øjnene op for en anderledestænkende social indsats omkring psykisk syge. Fra centralt hold blev sengepladser på psykiatriske afdelinger nedlagt, aktivitetstilbud i behandlingspsykiatrien blev nedlagt, distriktspsykiatrien etableret, borgerne med psykiske lidelser skulle behandles og holdes hjemme eller aktiveres via kommunernes forskellige tilbud ex. væresteder, støttecentre.

En ny kommunalreform og servicelov i 2007 lagde pres på kommunernes forpligtelser, ydelser og økonomi. Amternes specialiserede tilbud til målgruppen blev henlagt til de nye regioner - og en kommunal hjemtagelses "tag selv bord" strategi blev pludselig en ny virkelighed. Enkelte specialiserede tilbud nåede ikke så langt - og blev lukket. Behandlingspsykiatrien var også under pres og blev nedfaset. Der skulle tænkes andre løsninger ind i den kommunale indsats.

Væresteder, støttecentre skød op, støttekontaktperson, bostøtte, hjemmevejlederfunktioner blev det nye mantra og aktivitetsindholdet, eller mangel på samme, omkring borgere med en psykisk sygdom blev drøftet.

Så opstod små initiativer, der lignede noget fysisk aktivitet, petanque, kondicykel og gåture. Nye medarbejdergrupper

kom ind i socialpsykiatrien og forandringsprocessen var i gang.

Holdaktiviteter så dagens lys og blev flyttet ind i idrættens faciliteter, idrætshaller og pludselig opstod begrebet foreningsdannelse, indflydelse og medbestemmelse.

Idrætsforeninger for Sindet blomstrede i en størrelsesorden fra 3-5 om året. Der var 98 nye kommuner, så der var rigeligt at tage fat på.

"Livet får ny betydning med nye målsætninger"

Citat: Idrætsudøver i IFS.

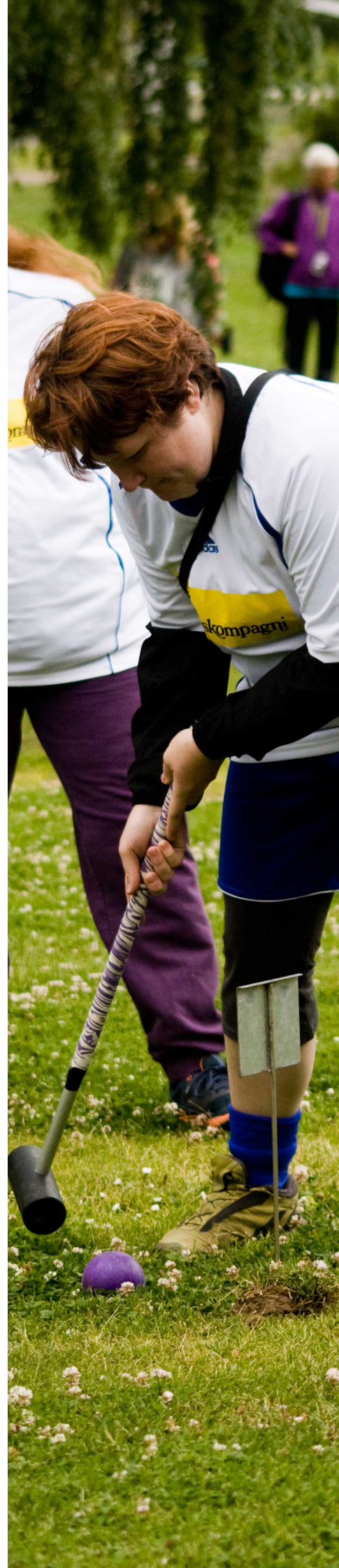
UDVIKLINGEN I IDRÆTSDISCIPLINER

Årene herefter blev Idrætsfestivalen i Vejle det årlige store idrætstræf, hvor den enkeltes idrætsmæssige kompetencer blev afprøvet. Der var status forbundet med at modtage medaljer i enten de individuelle, holddiscipliner eller som modtager af Fairplaypokalen for hold. Det er stadigvæk et særligt stort øjeblik, at opleve den stemning det er Fairplaymodtagerne forundt, når overrækkelsen effektueres.

Idrætsaktiviteterne udviklede sig efterhånden som årene gik, flere nye discipliner kom med, enkelte nedlagt, barrieren blev sat højere og højere, der blev efterspurgt flere udfordringer og idrætsdeltagerne fik det.

Crossløb, Fodbold, Duetlon, Triatlon, 3-kamp for blot at nævne nogle enkelte af de mere udfordrende idrætsgrene, og så suppleret med idrætstrends, der bød sig til på breddeidrætsområdet ex. KROLF, Crossfit, Cross Boule og ikke mindst workshops med udvalgte idrætsdiscipliner, der fungerer som prøveidrætter ex. MTB cykling.

I 2017 lanceres netop en af disse prøveidrætter fra 2016. Holdspillet CACHIBALL (kast & grib, et anderledes volleyballspil) udbydes

som en holdkonkurrence. Klatretårnet "UDLEV DRØMMEN", 12. m. over jordens overflade flyttede grænser for rigtig mange idrætsdeltagere i både 2017 og 18. Vandaktiviteterne får Aqua Fitness med. I 2018 afvikles KROLF med finalerunde. I 2019 introduceres det nye holdspil GÅ-Fodbold, et 5 mandsfodboldspil for mix. hold - og 3-kamp afvikles også som holdidræt. I 2022 afvikles GÅ-Fodbold som puljespil og Yoga Outdoor er nyt på programmet.

UDVIKLINGEN I STØTTEPERSONERNES ROLLE

På festivalen betragtes støttepersoner som holdledere. Overgangen for den socialpsykiatriske medarbejder til opgaven som inspirator, coach til en idrætsverden har været en langsom modningsproces. I dag besidder holdlederne idrætsfaglige kompetencer og er meget bevidste omkring deres rolle, før under og efter idrætsaktiviteterne. Der blev senere indført en hyldest til Årets Holdleder på festivalens festaften – en udmærkelse med stor opmærksomhed. Fra 2017 fik holdlederne muligheden for at deltage i holdkonkurrencerne med max. 1 holdleder på holdet.

I dag har flere idrætsaktive, der genopdagede deres idrætsliv i det lille værested, fortsat den personlige udvikling og nu aktive i en IFS forening, flere har endda også taget springet ind i den store ordinære idræt i ex. en badmintonklub eller fodboldklub, ikke blot som idrætsudøver men også som instruktør eller frivillig i foreningen. Det er ikke så tosset endda!

DOMMERE OG OFFICIALS I EN HJÆLPERGRUPPE

Et idrætsarrangement af denne størrelse har i sin afvikling brug for mange officials, hjælpere til flere forskellige funktioner. De første mange år indgik højskoleelever fra Vejle Idræthøjskole i disse funktioner. Højskoleforløbet var tilrettelagt så elever, der ønskede at anvende de kompetencer og færdigheder højskoleopholdet havde givet dem, forlængede deres ophold med en uge. Eleverne bistod med de mange og alsidige opgaver ex. baneopsætning, dommere, pointtællere, festplanlæggere, opgaver i bar, oprydning, journalister (Idrætsfestivalen havde sin egen avis, der blev skrevet om aftenen/natten og lagt klar til idrætsdeltagerne om morgenen), servering og mange flere.

Eleverne fik en særlig indsigt, en oplevelse for livet og flere kom tilbage til Idrætsfestivalen som frivillige hjælpere år efter år. Ønsket om at deltage som højskoleelev på Idrætsfestivalen var stort og

der måtte holdes audition for at udvælge de rette kompetencer.

Højskolens status blev senere ændret og udvidet med efterskoleforløb og terminerne forskudt, så Idrætsfestivalen havde behov for at rekruttere til hjælpergruppen fra andre kredse.

Det skabte i øvrigt en smule uro i planlægningsterminen og i 2008 blev der ikke afholdt idrætsfestival i Vejle.

De næste mange år bestod hjælpergruppen af studerende fra uddannelsesinstitutionerne METROPOL i København (ergoterapeut og sygeplejerskestuderende) samt Peter Sabroe Seminarieret i Århus (pædagog-studerende).

I dag består frivilliggruppen, der ønsker at yde en frivillig social indsats af pædagogstuderende fra VIA University College i Århus, Professionshøjskolen METROPOL i Københavns, Københavns Åbne Gymnasium og tidligere studerende, tidligere idrætsdeltagere der fortsat bruger deres fritid på Idrætsfestival i Vejle, øvrige interesserede der har en idrætsfaglig baggrund eller andet og frivillige fra DAI Senioridræt.

ØKONOMIEN HAR ALTID VÆRET EN TILBAGEVENDENDE UDFORDRING

Idrætsdeltagerne betaler for deltagelsen - dog ikke den reelle kostpris. Idrætsdeltagerne er for manges vedkommende på vej i livet og rigtig mange på overførselsindkomst, kontanthjælp, uddannelseshjælp eller førtidspension. Det sætter en naturlig begrænsning for den enkeltes økonomiske muligheder, så Idrætsfestivalen må i sin forberedelse afsøge markedet for tilskud fra forskellige sider ex. ministerier, idrætsorganisationer, fonde, erhvervslivet og interesseorganisationer.

Det er en konstant udfordring. Alligevel har rigtig mange samarbejdspartnere igennem nu snart 25 år udvist rettidig omhu og understøttet Idrætsfestivalen økonomisk.

De store tilskudsgivere igennem årene har været og er fortsat: Danmarks Idrætsforbund (DIF), Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI), Kulturministeriet, Børne- og Socialministeriet, Arbejdernes Landsbank og TRESS.

Tidligere tilskudsgivere er: Socialministeriet, Trygfonden, Fog Fonden, Nordea Fonden, Tuborg Fonden, Bikuben Fonden, Helsefonden, H.P. Mathiesen Familiefond.

Nye økonomiske partnerskaber er etableret fra 2017 og frem: Vejle Kommune, Parasportrådet i samme kommune, Social- og Ældreministeriet, SIND - Landsforeningen for Psykisk Sundhed, El gruppen as, Tegne-Stuen aps, Socialpædagogerne, CRAFT, AquaAcademy, Uggerly Installation A/S og flere skulle gerne følge med.

ARBEJDSGRUPPEN BAG IDRÆTSFESTIVALEN

Til at løfte den årlige Idrætsfestival har der været udvalgt en gruppe af personer med en særlig interesse for fagområdet Idræt for Sindet og borgere med psykiske vanskeligheder.

Arbejdsgruppen har max. bestået af 13 personer bl.a. konsulenter fra DIF og DHIF, Institut for Idræt (KU), ledere og medarbejdere fra socialpsykiatrien, idrætskoordinatorer og konsulenter fra IFS foreninger i kommunerne, samt medarbejdere fra behandlingspsykiatrien. I 2018 blev en tidligere idrætsdeltager og frivillig fra målgruppen udpeget til at indgå i arbejdsgruppen.

Festivalsekretariatet har indtil 2014 været placeret ved en festivalsekretærfunktion i DAI og understøttet af IFS konsulenter, samt administrationen i DAI.

Idrætsfestivalen er i dag organisatorisk forankret i DAI, i den Administrative Styregruppe, relateret til Idræt for Sindet (IFS). Idrætsfestivalen har tilknyttet en frivillig administrativ koordinatorfunktion, understøttes af IFS konsulenter i DAI, DAI-administration (sekretær, bogholderi samt kommunikationsmedarbejder), og på det operationelle niveau via arbejdsgruppen.

IDRÆTSFESTIVALENS BETYDNING

Ca. 7.300 personer har igennem

årene deltaget i Idrætsfestivalen i Vejle. En enkelt deltager havde indtil 2016 været med alle årene. Kilometer lange spalterækker i landsdækkende, lokale medier, brancheblade og tidsskrifter er formidlet videre om Idrætsfestivalen både før under og efter afviklingen.

De store danske Tv-stationer (DR1 og TV2) har i deres bedste sendetid bragt reportager fra idrætsbegivenhederne i Vejle og hertil de fleste regionale ex. TV 2 Lorry, TV 2 Syd m.fl. Idrætsfestivalen er fulgt "live" i både TV og radioen ved flere lejligheder og selvfølgelig er der livestreaming fra selve åbningsceremonien.

Ny hjemmeside www.idraetsfestival.dk der blev introduceret til arrangementet i 2016 har været en stor succes og er med koblingen til Facebook siden Idrætsfestival for Sindet altid opdateret og dynamisk. De sociale medier giver et publikum på ca. 22.000-25.000 personer, der kigger med i dagene, hvor idrætsfestivalen afvikles. Enkelte videoklip ses alene af mere end 10.000 personer. Billedmaterialet er siden 2017 suppleret med dronevideoptagelser, der både indgår som reportager fra festivalen og PR for idrætsfestivalen. Hele kommunikationsplatformen er generelt udvidet og formidles med interviews, der følger idrætsdeltagere før, under og efter idrætsfestival.

Kulturministerens Idrætspris 2017

Som en del af Idræt for Sindet blev Idrætsfestival for Sindet nomineret til Kulturministerens Idrætspris 2017. Indstillingen blev fremsendt af Danmarks Idrætsforbund.

Idrætsfestival for Sindet blev i 2020 nomineret til Parasportrådets Organisationspris i Vejle Kommune.

IDRÆTSFESTIVALEN VISER ET KLART BEHOV FOR ET NATIONALT STÆVNE

Et stævne der er forankret i IFS foreningers bevidsthed. Nye foreninger i DAI/IFS-regi, begynder hurtigt at spore sig ind på, hvor de kan give medlemmerne en større fællesskabsfølelse, hvor det at dyrke idræt giver mere mening. Eller sagt på en anden måde, idrætten er vejen til nye sociale fællesskaber og genkendelig ved, at den enkelte idrætsdeltager møder ligestillede, som også dyrker idræt.

Så har tilmeldingen og interessen for Idrætsfestival i Vejle været konstant stigende og med et fuldt hus til følge. Fra 2016 ses en større idrætsdeltagelse af unge i aldersgruppen 18-35 år (62 %). En tendens der er fastholdt i de følgende år.

Det udvikler sig mellem klubber/foreninger og medfører et lokalt træningsfællesskab i form af venskabskampe, lokale og regionale fællestrænings-samlinger, samt internationale begivenheder i CSIT regi ex. World Sports Games, Tortosa, Spanien 2019, hvor IFS foreninger på tværs af Danmark stiller med et 5-mandsfodboldhold. Et IFS-fodboldhold har tidligere deltaget i Lignano, Italien 2015, Riga, Letland 2017.

Planlægningen i foreningerne, efterspørgslen på relevante instruktører og spot kurser i 2021, er allerede i gang.

"Idræt er min nye medicin, mennesker mødes og ukendte ressourcer træder

frem"

Citat: Idrætsudøver i IFS.

2020 BLEV PÅ ALLE MÅDER ET GANSKE SÆRLIGT ÅR

COVID-19 pandemien gjorde sit indtryk i begyndelsen af året. Det medførte en samfundsmæssig nedlukning af bl.a. idrættens fysiske muligheder. Det blev en hverdag med begrænsninger, restriktioner og afstand mellem mennesker. Årets Idrætsfestival nr. 25 af slagsens blev som mange andre større arrangementer udsat til 2021.

IFS-foreningerne forsøgte på bedste vis at holde idrætten på sporet - organiseret i små idrætsgrupper, udendørs og med afstand. Det var ikke den nemmeste periode for tidligere aktive idrætsudøvere, ensomhed og isolation blev for mange en del af ny hverdag. Som sommeren gik og Corona jerngrebet så småt slap sit tag, blomstrede idrætten på ny til stor glæde og gavn for alle idrætsaktive i Danmark. Det lovede godt, da indendørsaktiviteterne også blev tilladt – i en kortere periode altså.

Igen førte den usynlige virus begrænsninger med sig. Idrætten blev slået tilbage til start og enkelte landsdele blev nærmest isoleret fra omverdenen. Idrætten levede livet derefter, i små grupper, med regionale forskellige muligheder og med en afstand i bedste forsøg på at passe på hinanden.

GÆSTELISTEN

Idrætsfestivalen har igennem årene haft fornemt selskab

Besøg af folketingspolitikere (MF), bl.a. Karen Klint (S) og Joachim B. Olsen (LA), skuespiller Peter Larsen, idrætspolitikere bl.a. DIF formand Niels

Nygaard, tidligere næstformand DIF,

Preben Staun, Forbundsformand i DAI Jan Ludvigsen, udvalgsformænd fra Vejle kommune og tidligere borgmestre bl.a. Flemming Christensen (SF) og Leif Skov (A).

I 2016 deltog **Thomas Bach, næstformand i DIF ved åbningsceremonien og borgmester Arne Sigtenbjerggaard (V), Vejle Kommune** ved medaljeoverrækkelserne.

I 2017 blev årets idrætsfestival åbnet af **Kulturminister Mette Bock (LA) og medaljeoverrækkelserne ved Kultur- og idrætsudvalgsformand Dan Arnløv Jørgensen (C), Vejle Kommune.**

I 2018 blev åbningen foretaget af **Trine Torp (SF), medlem af Folketinget. Medaljeoverrækkelser ved Torben Elsig- Pedersen (R), næstformand i Kultur og Idrætsudvalget, samt Tage Schmidt, formand for Paraspportrådet i Vejle kommune.**

I 2019 åbnes årets bedste og smukkeste Idrætsfestival i Vejle af **Joy Mogensen (S), formand for Socialudvalget i Kommunernes Landsforening (KL), Borgmester i Roskilde Kommune og 2 dage efter Danmarks nye Kulturminister. Et godt ex. på hvad det kan blive til at åbne Idrætsfestival for Sindet i Vejle.**

Medaljeoverrækkelserne var i sikre hænder hos **Viceborgmester, formand for Kultur- og Idrætsudvalget Dan Arnløv Jørgensen (C), Vejle Kommune og Tage Schmidt, formand for Paraspportrådet i Vejle Kommune.**

25-års jubilæum 2020 blev ikke som forventet et brag af en idrætsfest – en rigtig

god fest. COVID-19 blev den ubudne gæst, der udsatte årets jubilæumsarrangement af 2 omgange og helt frem til 2022. Danmarks kulturminister Joy Mogensen havde endda meldt sin ankomst begge år. Hele Danmark står nu og tripper for at deltage i Idrætsfestival for Sindet i Vejle, så nu venter et brag af en idrætsfest – en rigtig god fest!

DAI

Brøndby Stadion 20 - 2605 Brøndby
Tlf. 43262384 - Fax: 43262386
E-mail: dai@dai-sport.dk
CVR nr. 17692712

www.dai-sport.dk

DANSK ARBEJDER IDRÆTSFORBUND